

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 19/1995 vp

Hallituksen esitys laeiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996, työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta ja työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunta on 7 päivänä marraskuuta 1995 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 182/1995 vp laeiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1996, työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta ja työttömyysturvalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Matti Toivainen ja vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakola sosiaali- ja terveysministeriöstä, apulaisneuvottelupäällikkö Elina Vartiainen-Hynönen Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta, asiamies Johan Åström Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, sosiaalipoliittinen asiamies Markku Koponen Palvelutyönantajista, lakimies Janne Metsämäki Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, sosiaalisihhteeri Veikko Simpanen Toimihenkilökeskujärjestö STTK:sta, lakimies Markku Kojo Akavasta ja lakimies Anna Lundén Suomen Yrittäjien Keskusliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan jatkettavaksi työntekijöiden ja työnantajien omavastuuta lomautusajalta maksettaviin työttömyyspäivärahoihin vuonna 1996. Lomauttava työnantaja olisi velvollinen maksamaan kokoaikaisista lomautuksista ylimääräisen työnantajan työttömyysvakuutusmaksun silloin, kun työnantajan palkkasumma ylittää miljoona markkaa. Maksu suoritetaan kerran työntekijää kohti ja enintään työnantajan arvioitun keskimääräisen vuotuisen henkilömäärän mukaisena. Maksu olisi peruspäivärahan kymmenkertainen määrä vuonna 1996 ja se perittäisiin kyseisenä vuonna alkavista lomautuksista.

Kokonaan lomautetulle työntekijälle, jolla on oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan, maksettaisiin ansiopäivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on saanut 15 päivää lomautuspäivärahaa. Lomautuspäiväraha olisi 70 prosenttia henkilön ansioon suhteutetusta päivarahasta, kuitenkin vähintään täyden peruspäivärahan suuruinen lisättynä mahdollisilla lapsikorotuksilla. Lomautuspäivärahaan ei maksettaisi lapsikorotuksia. Lomautuspäivärahaa ei myöskään luettaisi ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikoihin.

Työttömyysturvalain 19 §:ään lisättäisiin väliaikaisesti säännös, jonka mukaan sovitellun työttömyyspäivärahan enimmäiskeston ei luetaisi vuoden 1996 aikana maksettuihin soviteltuihin päivärahoihin. Peruspäivärahan saajille, jotka ovat työttömäksi jäädessään täyttäneet työssäoloehdon ja täyttäneet 55 vuotta ennen peruspäivärahan enimmäiskeston täyttymistä, maksettaisiin peruspäivärahaa kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana asianomainen täyttää 60 vuotta.

Esitys liittyy valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1996. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan saaman tiedon mukaan ehdotettua lainsäädäntöä ei ole tarkoitus jatkaa vuoden 1996 jälkeen, mitä valiokunta pitää myönteisenä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Perho, jäsenet Huotari, Hyssälä,

Kokkonen, Kuoppa, Lämsä, Manninen, Soininvaara, Vehkaoja ja Viljamaa sekä varajäsenet Alaranta ja A. Ojala.

Vastalause

Ehdotus lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta ja lomautetulle maksettavasta alennetusta päivärahasta lomautuksen alkuajalta ovat molemmat sellaisia, jotka ovat osittain huomattavassa määrin kierrettävissä ja lisäksi tuottavat merkittävän vähän. Ylimääräinen lomautusmaksu ja alennettu lomautuspäiväraha voidaan kiertää irtisanomalla työntekijä, käyttämällä aliurakointia sekä määräaikaikaisilla työsuhteilla. Lyhyet lomautukset eivät johda ylimääräisen lomautusmaksun määräämiseen ja pitkät lomautukset puolestaan saattavat pidentyä, jotta lomautusmaksut saadaan kerätyksi. Lomautuksen vaihtoehtona oleva irtisanominen johtaa työttömyysturvan menojen lisääntymiseen.

Ylimääräisellä lomautusmaksulla ei ole vaikutusta valtion talousarvioon, vaan sillä kerätään

työttömyysturvan rahoitusta lomautusta käyttäviltä työnantajilta. Jos maksu hylätään, siirtyy kustannusvastuu kaikkien työnantajien kannettavaksi. Alennettu lomautuspäiväraha siirtää kustannuksia palkansaajilta, valtiolta ja työnantajilta lomautetuille työntekijöille, jotka saavat alennettua päivärahaa. Näin ollen sitäkään ei voida pitää perusteltuna ja oikeudenmukaisena.

Kun lakia edellisen kerran säädettiin, työntekijäjärjestöt sekä yrittäjä- ja työnantajajärjestöt olivat yksimielisesti järjestelyä vastaan. Tällä kertaa työnantajajärjestöt ovat järjestelyn hyväksyneet.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan kunnioittavasti,

että lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 1995

Mikko Kuoppa